עברית

כללי

1. הבחינה בעברית נמנית עם **בחינות החובה**.
2. בחינת החובה בעברית היא בהיקף של שתי יחידות לימוד. הבחינה ניתנת בשני שאלונים נפרדים:

עברית "הבנה, הבעה ולשון" – שאלון א' (יחידת לימוד אחת) ו"עברית הבנה, הבעה ולשון" – שאלון ב' (יחידת לימוד אחת), **וציוניהם ישוקללו לציון אחד**. השקלול יהיה כדלקמן: שאלון א' – 40% מן הציון הכולל, שאלון ב' – 60% מן הציון הכולל.

3. מבנה בחינת הבגרות **במקצוע ראשי עברית** יהיה כדלקמן: הבנה, הבעה ולשון – שאלון א' (שאלון מספר 210); הבנה, הבעה ולשון – שאלון ב' (שאלון מספר 211).

השאלונים יכללו נושאים מתחום המילה, הצירוף, המשפט והטקסט על-פי הפירוט בתכנית הלימודים עברית תשס"ג **וכפי שמפורט במסמכי ההלימה לקיץ תשע"ד ולחורף תשע"ה.**

משך הבחינה: שאלון א' (210) – שעתיים וחצי; שאלון ב' (211) – שלוש שעות וחצי

4. מבנה הבחינה **לנבחנים שהם עולים חדשים, תושבים חוזרים או תושבים ארעיים** יהיה כדלקמן:

שאלון א' (שאלון מספר 212) + שאלון ב' (שאלון מספר 213).

השאלונים יכללו נושאים מתחום המילה, הצירוף, המשפט והטקסט. בשאלון א' יושם דגש על התקשורתיות, על הבנה, על הבעה ועל הדקדוק המשרת אותן. שאלון ב' יכלול עיסוק מעמיק יותר בהבנה ובהבעה, בידע דקדוקי פורמלי ובמושגים מטה-לשוניים.

לא יתאפשר שימוש במילון כחומר עזר בבחינות. עם זאת, תיבדק הבנת ערך מילוני באמצעות שאלות מתאימות.

משך הבחינה: שאלון א' (212) – שעתיים; שאלון ב' (213) – שלוש שעות

5. נבחנים שהם עולים חדשים רשאים להיבחן בשאלוני עולים בכפוף למעמדם. נבחן שהוכר כעולה חדש יוכל להיבחן בשאלונים הרגילים ולקבל תוספת של 10 נקודות בונוס, על-פי בחירתו.

לתשומת לבכם, אי-אפשר לשלב שאלונים מתכנית הבחינות לעולים עם שאלונים מתכנית הבחינות לוותיקים.

6. תכניות הלימודים מפורסמות באתר האגף לתכנון ולפיתוח לימודים.

מסמכי ההלימה מפורסמים באתר המפמ"ר של הפיקוח על הוראת העברית שכתובתו:

http://cms.education.gov.il/educationcms/units/mazkirut_pedagogit/ivrit/machadash/luach.htm

7. דגמי שאלונים, בחינות בגרות לדוגמה והודעות מפמ"ר מפורסמים באתר המפמ"ר שכתובתו:

http://cms.education.gov.il/educationcms/units/mazkirut_pedagogit/ivrit/machadash/luach.htm

כמו-כן מפורסמות באתר המפמ"ר שתי חוברות הדרכה: **הוראת עברית כשפה שנייה**, חלק א' וחלק ב'. חוברות אלה כוללות דגמי בחינה ומשימות תרגול לדוגמה.

נושאי הלימוד לבחינה בעברית
יחידת לימוד אחת – הבנה, הבעה ולשון
שאלון א' – שאלון מספר 210

מבנה השאלון

בשאלון שלושה פרקים, כמפורט להלן.

פרק א' – הבנה והבעה (50 נקודות)

- **טקסטים** בהיקפים שונים, רציפים ובלתי-רציפים, בהיקף כולל של כ-800 מילים.
  סוגי הטקסטים: טקסט מידע או טקסט טיעון.
  * ניתוח הטקסטים ייעשה מההיבטים האלה: תוכן, מבנה ולשון.
  * הניתוח יכלול את ממדי ההבנה האלה: איתור מידע, פרשנות והיסק, הערכה וביקורת. (פירוט ממדי ההבנה מופיע בנספח.)
- **כתיבת סיכום** ממזג של כמה טקסטים

פרק ב' – אוצר המילים והמשמעים; שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס (25–26 נקודות)

- מילון, מילים ומשמעויותיהן: פירושי מילים; יחסים בין מילים: נרדפות, ניגודיות, שדה סמנטי
  יש ללמוד היבטים אלה בזיקה לטקסט.
- שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס – נטייה ושימוש תקינים

פרק ג' – תחביר ומערכת הצורות (24–25 נקודות)

בפרק הזה אפשר לבחור שאלות מתחום ה**תחביר** או מתחום **מערכת הצורות** או משני התחומים.

א. תחביר

* זיהוי חלקי המשפט הפועלי: נושא; נשוא פועלי
* נשוא שמני[1]: בשלב הזה של ההוראה יש ללמד את הנשוא השמני מסוג שם עצם ושם תואר בלבד.
* אוגד מסוג כינוי גוף בלבד
* משלימי הפועל (בלא הבחנה ביניהם), משלים שם (לוואי)
* הבחנה בין סוגי המשפטים: פשוט (פועלי ושמני), מורכב ואיחוי
* תקינות מבחינת ההתאם; פיסוק

ב. מערכת הצורות

* זיהוי צורן השורש[2] בפעלים ובשמות
* פעלים מגזרת השלמים, כולל שורשים מרובעים, מגזרת חסרי פ"נ וחסרי פי"צ – ניתוח ונטייה לפי שורש, בניין, זמן וגוף
* משמעויות הבניינים: פעיל, סביל
* דרכי תצורה: שורש ומשקל, בסיס+סופיות ומשמעויותיהן, הלחם בסיסים
* שאילה מלעז
* משמעויות של משקלים בסיסיים

הערות

– השורשים יהיו מגזרת השלמים, ומן הגזרות חפ"נ וחפי"צ בלבד.

– ייכללו גם שורשים בעלי עיצורים גרוניים, שאין להם השפעה על הניקוד או על ההגייה, וכן שורשים מרובעים.

– לא ייכללו שאלות על תופעות ועל מושגי יסוד מתחום תורת ההגה כמפורט להלן: הברות, הטעמה, דגש קל, דגש חזק לסוגיו, שוואים וחטפים, אך תידרש הבנת התופעות בתחום התקינות.

במידת האפשר, השאלות בפרקים ב' ו-ג' יהיו בהקשר של טקסט.

---

[1] בימים אלה נכתבת על יחידת הוראה על הנשוא השמני. היחידה תופיע באתר מפמ"ר עברית במהלך שנת תשע"ד.

[2] השורש והתבנית (הבניין והמשקל) הם צורנים מסורגים.

נושאי הלימוד לבחינה בעברית
יחידת לימוד אחת – הבנה, הבעה ולשון
שאלון ב' – שאלון מספר 211

מבנה השאלון

בשאלון שלושה פרקים, כמפורט להלן.

פרק א' – הבנה והבעה (50 נקודות)

פרק זה יכלול שני חלקים:

1. הבנה

קריאת טקסטים בהיקף כולל של עד 1,000 מילים: מאמר טיעון, פרשנות וביקורת.

ניתוח המאמרים ייעשה מההיבטים האלה: תוכן, מבנה ולשון.

- ההקשר הנסיבתי
- קישוריות
- רכיבי מבנה המאפיינים טקסט טיעון, כגון טענה והנמקתה, טענות של מתנגדים, הסתייגות והפרכה
- טענות גלויות וסמויות
- קשרים רעיוניים בין המשפטים בטקסט ובין הפסקות בטקסט
- לשון המאמר: אמצעים רטוריים, כגון מילים טעונות (בעלות קונוטציות חיוביות או שליליות), שאלות רטוריות, מילים מעצימות, מילים נרדפות ומנוגדות, חזרות, ניבים, מטפורות ודימויים, שדות סמנטיים, מודאליות

הניתוח יכלול את ממדי ההבנה האלה: איתור מידע, פרשנות והיסק, הערכה וביקורת.

2. הבעה

- כתיבת מאמר טיעון בהיקף של כ-500 מילים (כגון פרשנות, ביקורת, תגובה) בזיקה למאמר או למאמרים

פרק ב' – תחביר (24 נקודות)

בכל אחד מן הנושאים שלהלן יידרש ניתוח תחבירי.

- משפטים מכל הסוגים: פשוט, איחוי, מורכב, לרבות משפטים בעלי מבנה מיוחד: בעל חלקים כוללים, ייחוד, סתמי
  * משפט מורכב בעל מספר פסוקיות (לא כולל משפט מורכב בעל פסוקית איחוי)

  סוגי פסוקיות במשפט המורכב: פסוקית נושא, פסוקית לוואי, פסוקית מושא, פסוקית תיאור (בניתוח התחבירי אין צורך לציין את סוג התיאור, אולם בהמרות יש ללמד גם סוגים של פסוקיות תיאור.)
  * משפט איחוי בעל מספר איברים (לא כולל משפט איחוי בעל איבר/אברים מורכבים)
- המשפט לפרטיו (נושא מפורש/סתמי; נשוא פועלי / שמני / מורחב / קיומי (יש-אין) / מודאלי; אוגד; לוואי; תמורה; מושא; תיאור; הסגר)
- המרות בין מבנים תחביריים ועמידה על הבדלי התפקוד ביניהם
- הבנת המשמעות והתפקיד הרטורי של מבנים תחביריים שונים בטקסטים
- קשרים לוגיים: זיהוי והמרה
- תקינות: זיהוי מבנים תחביריים משובשים ותיקונים (התאם, יידוע, מילות קישור, מילות שעבוד, מילות יחס, מילות יחס מוצרכות)

הערה: חשוב ללמוד את פרק התחביר בזיקה לטקסט.

פרק ג' – מערכת הצורות (26 נקודות)

בפרק הזה שאלות חובה ושאלות בחירה, כמפורט להלן.

שאלות החובה

זיהוי שורש של פעלים ושמות

שאלות הבחירה

אפשר לבחור שאלות מתחום **הפועל** או מתחום **השם** או משני התחומים.

הפועל

- זיהוי, הבנת המשמעות, ניתוח ונטייה של פעלים לפי שורש, בניין, זמן וגוף מן הגזרות האלה: שלמים, כולל מרובעים, נחי פ"א, נחי פי"ו, נחי ע"ו (ע"י), נחי ל"א, נחי ל"י/ה
- יצירת קשר בין צורת הפועל למשמעות הבניינים: הדדי, חוזר, גורם

השם

- ניתוח תצורה של שמות: צורן השורש וצורן המשקל, בסיס+צורן סופי ומשמעויותיהם של הצורנים הסופיים, הלחם בסיסים; משמעויות המשקלים והסופיות

השורשים יהיו מן הגזרות האלה: שלמים (כולל מרובעים), נחי פ״א, נחי פ״ו, נחי ע״ו (ע״י), נחי ל״א, נחי ל״י/ה

הערות לפרק ג׳

- השורשים יהיו מכל הגזרות, לרבות שורשים בעלי עיצורים גרוניים, שורשים תנייניים וגזורי שם.
- לא ייכללו שאלות על תופעות ועל מושגי יסוד מתחום תורת ההגה (כגון השפעת הגרוניים, היקשים, מגזרת ל״א לגזרת ל״ה/ל״י, הידמות חלקית והידמות מלאה), אך תידרש הבנת התופעות בתחום התקינות.

במידת האפשר, השאלות בפרקים ב׳ ו-ג׳ יהיו בהקשר של טקסט.

נספח לנושאי הלימוד בהוראת העברית בבתי-הספר העל-יסודיים

הבנת הנקרא – הדגשים בהוראה ובהערכה

א. איתור מידע מפורש וארגונו מחדש (אִחזור)

- איתור פרטים מפורשים (גלויים) בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים
- זיהוי קְשרים לוגיים גלויים (כגון זמן, סיבה ותוצאה, הכללה ופירוט, והסתייגות)
- זיהוי של רכיבי המבנה הגלויים בטקסט
- זיהוי רצפים בטקסט
- ארגון אחר של פרטי המידע בטקסט (כגון סידור מידע ברצף או שיבוץ מידע בטבלה)

ב. פרשנות והיסק של מידע שאינו מפורש

- הבנת הנושא העיקרי
- הבנת הרעיון המרכזי בטקסט
- הבנת רעיונות שונים בטקסט (לרבות רעיונות המנוסחים בשלילה או המנוגדים לציפיות)
- הבנת מטרת הטקסט
- הבנת עמדתו של כותב הטקסט
- הבנה של עמדות שונות המוצגות בטקסט
- הבנת קְשרים לוגיים שאינם גלויים בין משפטים ובין פסקות בטקסט
- הבנת משמעות של מילים ושל צירופים מתוך ההקשר
- הבנה של אִזכורים שונים המופיעים בטקסט
- מיון פרטי מידע ויצירת קטגוריות (הכללה)
- השוואה בין רעיונות, בין מאפיינים או בין פרטי מידע אחרים
- מיזוג של פרטי מידע מן הטקסט
- מיזוג של פרטי מידע מן הטקסט המרכזי עם פרטי מידע מן הטקסטים הנלווים
- הסקת מסקנות מן הטקסט כולו ומֵחלקים ממנו
- הבנת תפקידם של רכיבי מבנה שאינם גלויים בטקסט
- הבנת תפקידיהם של אמצעים לשוניים-רטוריים
- הבנת תפקידיהם של הסימנים הגרפיים הנלווים לטקסט (כגון כוכבית, הדגשות ואיורים)

ג. הערכה וביקורת

- הערכת תוכן הטקסט ומבנהו וביקורת עליהם, בליווי הנמקה
- הערכת לשון הטקסט וביקורת עליה (כגון התאמת הלשון לסוגה ולמטרות הכותב)
- הערכת עמדות שונות המוצגות בטקסט וביקורת עליהן
- השוואה או קישור בין המידע והרעיונות שבטקסט ובין ידע חיצוני, ניסיון אישי או עמדות של הקורא
- יישום המידע שבטקסט והמסקנות העולות ממנו בהקשרים אחרים
- העלאת השערות בנוגע לטקסט על סמך ידע כללי

הבעה בכתב – הדגשים בהוראה ובהערכת כתיבה ובקידומה
תכנון, בקרה ושכתוב **א.** עדויות במחברות של תלמידים לתהליכי כתיבה הכוללים, בין היתר, תכנון, בקרה ושכתוב (תהליכי טיוט) **ב.** משוב מקדם כתיבה **ג.** משוב עמיתים **כללי** **א.** היענות למאפייני הסוגה **ב.** מודעות לנמען: שילוב המידע הדרוש לנמען לשם הבנת הטקסט **ג.** היענות להיקף הכתיבה **תוכן ומבנה** **א.** מיצוי התוכן: פירוט / צמצום, הצגת מורכבות רעיונית, הצגת נקודות ראות שונות ועוד **ב.** הימנעות ממידע עודף **ג.** יצירת טקסט עצמאי (לא מהוקשר): טקסט המכיל את המידע הדרוש לקורא כדי להבין את הטקסט **ד.** יצירת לכידות רעיונית **ה.** קישור בין משפטים ובין פסקות; חזרות לקסיקליות, אזכורים **לשון** **א.** משלב לשון **ב.** אוצר מילים: עושר לשוני ודיוק במשמעות **ג.** תחביר: מבנה משפט תקין, התאם דקדוקי (מין, מספר, זמן, גוף ויידוע), שימוש תקין במילות יחס ובמילות קישור **ד.** פיסוק: שימוש הולם בסימני הפיסוק **ה.** כתיב נכון

נושאי הלימוד לבחינה בעברית לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי יחידת לימוד אחת – הבנה, הבעה ולשון שאלון א' – שאלון מספר 212

הערה: בבחינות לא יתאפשר שימוש במילון כחומר עזר.

מבנה השאלון

בשאלון שלושה פרקים, כמפורט להלן.

פרק א' – הבנה והבעה (50–60 נקודות)

- שלושה עד חמישה טקסטים בהיקף כולל של 400–500 מילים.
- סוגי הטקסטים: טקסט שימושי (כגון מודעה, הוראות, טופס וערך מילוני), טקסט תיאורי (כגון תיאור חוויה, הבעת רגשות [מכתב אישי]), טקסט מידע קצר (מתחומי-דעת שונים).
  הטקסטים יהיו מעובדים או מקוריים.
- הניתוח יכלול את ממדי ההבנה האלה: איתור מידע, פרשנות והיסק, הערכה וביקורת. לפירוט ממדי ההבנה – ראו נספח.
- יינתנו שאלות על הטקסטים ברמות שונות (הבנה לוקלית של מילים, ביטויים, משפטים ופסקות; הבנה גלובלית של טקסט שלם, של נושא-על, פרשנות וביקורת), מהיבטים שונים (כגון הבנת תוכן – מסר גלוי, מסר סמוי; בחירה של פירוש למילה מבין פירושים שונים.
- תידרש כתיבה בזיקה לטקסט או שלא בזיקה לטקסט (כגון תיאור; מכתב; הודעה או הזמנה; הבעת דעה [בהיקף מצומצם]; עיבוד של דיאלוג לטקסט שימושי קצר או לטקסט מידע).

פרק ב' – מערכת הצורות (20–25 נקודות)

* נושא השורש ייבדק כמכנה משותף לפועל ולשם (כגון ב**משפחות מילים**). כמו-כן תיבדק יכולת המרה מפועל לשם ולהפך (לרבות שם פעולה).

א. הפועל

* הטיה והמרה בלבד של פעלים מגזרת השלמים בכל הבניינים, כולל שם הפועל; המרה מפועל לפועל, פעיל וסביל (לא יידרש ניתוח פעלים)
* שמות פעולה שכיחים של הבניינים (כתב – כתיבה) ושמות פעולה השקולים בבניינים אחרים (רקד – ריקוד)
* המרה של פועל בשם פעולה ולהפך

ב. השם

* הריבוי בשם: ריבוי זכר xים, xות (ילד – ילדים, מקום – מקומות); ריבוי נקבה xות, xים (ילדה – ילדות, דרך – דרכים)
* סיומות נטייה של שם שאינו משתנה בנטייה ביחיד וברבים (שִׁיר – שִׁירִי, שִׁירִים – שִׁירַי)

ג. מילות יחס

* מילות יחס מוצרכות ייבדקו בצמידות לפועל (כגון להשתמש ב-) או בצמידות לשם תואר (כגון אחראי ל-)

ד. שם המספר

* הבחנה בין זכר לנקבה במספר מונה ובמספר סודר
* שימוש תקין במספר סתמי

פרק ג׳ – תחביר (20–25 נקודות)

הידע התחבירי בשלב הזה ייבדק באמצעות הבנה, המרה ושימוש תקין במבנים.

לא יידרש ניתוח תחבירי פורמלי של חלקי המשפט, כגון זיהוי נושא ונשוא.

א. התאמה במין ובמספר של הפועל לנושא (כגון הנבחן קרא), התאמה של נשוא שם-תואר לנושא (כגון הנבחן גבוה) ושל שם-תואר לשם במין, במספר וביידוע (כגון ילדה יפָה, הילדה היפָה, ילדות יפות)

ב. יידוע באמצעות ה״א היידוע, באמצעות שם פרטי, באמצעות כינויי שייכות. השימוש במילית ״את״ לציון מושא מיודע

ג. הבנה ושימוש נכון במשפטים הכוללים מילות קישור המציינות את היחסים האלה: זמן, סיבה ותוצאה, הוספה, ניגוד, הסתייגות/ויתור, תכלית

ד. המרות – מדיבור ישיר לדיבור עקיף ולהפך; מסביל לפעיל ולהפך; ממשפט שמני בהווה למשפט שמני בעבר ובעתיד (כגון רותי מורה – רותי הייתה/תהיה מורה); משפטי קיום – יש/אין – בשלושת הזמנים (יש/אין שיעור, [לא] היה/יהיה שיעור).

במידת האפשר, השאלות בפרקים ב׳ ו-ג׳ יהיו בהקשר של טקסט.

נספח לנושאי הלימוד בהוראת העברית בבתי-הספר העל-יסודיים

הבנת הנקרא – הדגשים בהוראה ובהערכה

א. איתור מידע מפורש וארגונו מחדש (אִחזור)

- איתור פרטים מפורשים (גלויים) בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים
- זיהוי קְשרים לוגיים גלויים (כגון זמן, סיבה ותוצאה, הכללה ופירוט, והסתייגות)
- זיהוי של רכיבי המבנה הגלויים בטקסט
- זיהוי רצפים בטקסט
- ארגון אחר של פרטי המידע בטקסט (כגון סידור מידע ברצף או שיבוץ מידע בטבלה)

ב. פרשנות והיסק של מידע שאינו מפורש

- הבנת הנושא העיקרי
- הבנת הרעיון המרכזי בטקסט
- הבנת רעיונות שונים בטקסט (לרבות רעיונות המנוסחים בשלילה או המנוגדים לציפיות)
- הבנת מטרת הטקסט
- הבנת עמדתו של כותב הטקסט
- הבנה של עמדות שונות המוצגות בטקסט
- הבנת קְשרים לוגיים שאינם גלויים בין משפטים ובין פסקות בטקסט
- הבנת משמעות של מילים ושל צירופים מתוך ההקשר
- הבנה של אִזכורים שונים המופיעים בטקסט
- מיון פרטי מידע ויצירת קטגוריות (הכללה)
- השוואה בין רעיונות, בין מאפיינים או בין פרטי מידע אחרים
- מיזוג של פרטי מידע מן הטקסט
- מיזוג של פרטי מידע מן הטקסט המרכזי עם פרטי מידע מן הטקסטים הנלווים
- הסקת מסקנות מן הטקסט כולו ומֵחלקים ממנו
- הבנת תפקידם של רכיבי מבנה שאינם גלויים בטקסט
- הבנת תפקידיהם של אמצעים לשוניים-רטוריים
- הבנת תפקידיהם של הסימנים הגרפיים הנלווים לטקסט (כגון כוכבית, הדגשות ואיורים)

ג. הערכה וביקורת

- הערכת תוכן הטקסט ומבנהו וביקורת עליהם, בליווי הנמקה
- הערכת לשון הטקסט וביקורת עליה (כגון התאמת הלשון לסוגה ולמטרות הכותב)
- הערכת עמדות שונות המוצגות בטקסט וביקורת עליהן
- השוואה או קישור בין המידע והרעיונות שבטקסט ובין ידע חיצוני, ניסיון אישי או עמדות של הקורא
- יישום המידע שבטקסט והמסקנות העולות ממנו בהקשרים אחרים
- העלאת השערות בנוגע לטקסט על סמך ידע כללי

הבעה בכתב – הדגשים בהוראה ובהערכת כתיבה ובקידומה
תכנון, בקרה ושכתוב **א.** עדויות במחברות של תלמידים לתהליכי כתיבה הכוללים, בין היתר, תכנון, בקרה ושכתוב (תהליכי טיוט) **ב.** משוב מקדם כתיבה **ג.** משוב עמיתים **כללי** **א.** היענות למאפייני הסוגה **ב.** מודעות לנמען: שילוב המידע הדרוש לנמען לשם הבנת הטקסט **ג.** היענות להיקף הכתיבה **תוכן ומבנה** **א.** מיצוי התוכן: פירוט / צמצום, הצגת מורכבות רעיונית, הצגת נקודות ראות שונות ועוד **ב.** הימנעות ממידע עודף **ג.** יצירת טקסט עצמאי (לא מהוקשר): טקסט המכיל את המידע הדרוש לקורא כדי להבין את הטקסט **ד.** יצירת לכידות רעיונית **ה.** קישור בין משפטים ובין פסקות; חזרות לקסיקליות, אזכורים **לשון** **א.** משלב לשון **ב.** אוצר מילים: עושר לשוני ודיוק במשמעות **ג.** תחביר: מבנה משפט תקין, התאם דקדוקי (מין, מספר, זמן, גוף ויידוע), שימוש תקין במילות יחס ובמילות קישור **ד.** פיסוק: שימוש הולם בסימני הפיסוק **ה.** כתיב נכון

נושאי הלימוד לבחינה בעברית לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי יחידת לימוד אחת – הבנה, הבעה ולשון שאלון ב' – שאלון מספר 213

הערה: בבחינות לא יתאפשר שימוש במילון כחומר עזר.

בשאלון זה יידרש ידע דקדוקי (מטה-לשוני) נוסף על הידע השימושי. **בגלל המבנה ההיררכי של התכנית, הידע הנדרש בשאלון זה מתבסס על הנדרש בשאלון א'.**

מבנה השאלון

בשאלון שלושה פרקים, כמפורט להלן.

פרק א' – הבנה והבעה (50–60 נקודות)

1. הבנה

- טקסט אחד מרכזי ושניים-שלושה **טקסטים נלווים**, מעובדים או מקוריים, בהיקף כולל של כ-750 מילים. הטקסט המרכזי – טיעון, מאמר, פרשנות וביקורת.
  טקסטים בלתי-רציפים בזיקה לטקסט הרציף, כגון טבלה, תרשים וכד'.
- ניתוח המאמרים ייעשה מההיבטים האלה: תוכן, מבנה ולשון.
  - ההקשר הנסיבתי
  - קישוריות
  - רכיבי מבנה המאפיינים טקסט טיעון, כגון טענה והנמקתה, טענות של מתנגדים, הסתייגות והפרכה
  - טענות גלויות וסמויות
  - קשרים רעיוניים בין המשפטים בטקסט ובין הפסקות בטקסט

הניתוח יכלול את ממדי ההבנה האלה: איתור מידע, פרשנות והיסק.

2. הבעה

- כתיבת מאמר טיעון בהיקף של כ-300 מילים (כגון פרשנות, ביקורת, תגובה) בזיקה למאמר או למאמרים

פרק ב׳ – תחביר (20–25 נקודות)

נוסף על הידע בהבנה, המתבטא בהמרות, יידרש בשאלות גם ניתוח תחבירי בסיסי, כמפורט להלן:

- הבחנה בין סוגי המשפטים (סיווג): פשוט, מורכב, איחוי (מאוחה/מחובר), משפטים במבנה מיוחד כגון משפט בעל חלקים כוללים
- זיהוי עיקרי המשפט הפועלי ושל המשפט השמני: נושא, נשוא ומשלימים (לא תידרש הבחנה בין משלימי הפועל)
- פירוק, הרכבה ויצירה של מבנים:
  - משפט לסוגיו, בכלל זה משפט בעל כינוי מוסב (התלמידה שדיברתי איתה עלתה לפני שנה מאתיופיה)
  - סמיכות: בניית הסמיכות (השינויים החלים בנסמך), ריבוי הסמיכות, פירוק הסמיכות
- שיבוץ אוגד (הוא, היא, הם, הן) – מתי בא האוגד בין הנושא לנשוא
- מילות קישור – כמו בשאלון א׳, אך יש להוסיף להן מילות קישור ממשלב לשוני גבוה. (ראו עמ׳ 9 בחוברת הדגמים ועמ׳ 76–77 בתכנית הלימודים לתלמידים עולים משנת תשס״ט.)
- עתיד מודָלי – שימוש בצורות עתיד במבנים תחביריים המביעים עמדה/רצון/כוונה של הדובר (פירוט בחוזר מפמ״ר תשס״ב 2 ובתכנית הלימודים משנת תשס״ט, עמ׳ 76).

הערה: חשוב ללמוד את פרק התחביר בהקשר של טקסט.

פרק ג׳ – מערכת הצורות ותקינות (20–25 נקודות)

בפרק הזה שאלות חובה ושאלות בחירה.

בפרק זה תיבדק יכולת ההמרה בין פועל (כולל שם פועל) לשם ולהפך.

הפועל

- גזרות: שלמים, כולל מרובעים, חסרי פ״נ, נחי ל״א, נחי לה״י, נחי פי״ו, נחי ע״ו
- תפקידי הבינוני:
  * כפועל (הוא כותב ספר)
  * בבניין פעיל: כשם המציין בעלי מקצוע או מכשיר (שומר, קורא אופטי, מנהל, משורר, מקרר, מחזיק מפתחות)
  * כשם תואר (ויכוח סוער, סרט מצמרר, בית ספר מקיף)

השם

- ניתוח ומיון של שמות לפי דרכי תצורה: שורש ומשקל בגזרות השונות (מגב, מטוס, מועצה), בסיס וצורן (חובבן, מילון, מוזיקאי)

מילות יחס

- נטיות חריגות: כמו, מן

במידת האפשר, השאלות בפרקים ב׳ ו-ג׳ יהיו בהקשר של טקסט.

הערה: באתר האינטרנט של המפמ״ר מופיעות שתי חוברות הדרכה: **הוראת עברית כשפה שנייה**, חלק א׳ וחלק ב׳. חוברות אלה כוללות דגמי בחינה ומשימות תרגול לדוגמה.